

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De executione testamentaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

fibi debita ab hærede soluatur, quamuis Barba, hic vndecimo intellectu contrarium asserat.

EX CAP. SI HÆREDES.

S Y M M A R I A.

- 1 Ad civilem iudicem etiam pertinet cura, ut ultime defunctorum voluntates executioni tradantur.
- 2 Quilibet potest iudicem adire, ut legata pia soluantur, & effectum habeant.
- 3 Testamentum apud quem iudicem sit insinuandum.
- 4 Episcopus potest intra tempus arbitrium, etiam ante annum, cogere executores vel hæredes ad exequendam ultimam voluntatem.
- 5 Quam penam patitur hæres, qui soluere neglexerit legata pia.
- 6 Que pena sit statuta aduersus eos, qui negligunt soluere aut exequi legata profana.
- 7 Perpenditur intellectus text. in authentic. hoc amplius, C. de fideicommiss.
- 8 Pena hominis excludit penam legæ civilis.
- 9 Pena authent. hoc amplius an sit statuta ipso iure.
- 10 Vendicare verbum quid inducat.
- 11 Ausferre verbum quid importet.
- 12 Amittere verbum quid importet.
- 13 Filius non exequens voluntatem patris quoad pia legata, an amittat legitimam portionem.
- 14 Legitima non amittitur à filio non soluente legata pia intra tempus prestatum, & num. 17.
- 15 Legitima item non amittitur ob non consecutum inventarium.
- 16 Primogenium grauari non potest aliquo onere.
- 17 Primogenium amittitur ex negligentia filij non exequenti votum patris, & intellectus c. licet de voto.
- 18 Papa an regnum alicui ex causa auferre possit.

CAP. VI.

De Executione Testamentaria.

PRÆter alia que circa executionem vltimarum voluntatum scripsimus in c. 3. huius tit. illud hic adnotare libet, & necessum est, non tantum ad Episcopum pertinere curam exequendi extremam morientium voluntatem, ita vt hæredes aliõve testamentarios executores moneat, & compellat executionis officium peragere, quod hic probatur, in c. tua. & in c. Ioannes. isto tit. verum etiam iudicem civilem eandem facultatẽ habere adhuc in legatis piis: hoc etenim munus est mixti fori. Abb. & Barba. hic col. 1. & 2. text. in auth. de eccles. tit. §. si quis autem ad ficationem, colla. 9. melior in l. hereditas. ff. de petit. hered. quem hic dicit singularem esse Barba. col. 2. imò ex eo probat, nemine petente officij iudicis exerceri posse circa executionem legati pietatis causa relicti Roman. in auth. similiter. C. ad leg. Falcid. speciali 20. vltimarum voluntatum. Hinc denique permiffum est omnibus hominibus petere, vt legata pia soluantur, adque executionem deducantur, si viderint aduersus testatorum voluntatem, vel ex heredis, executoris, aut certe iudicis legnitie quicquam attentari. text. optimus in l. nulli, in fi. C. de episc. & cler. & in d. auth. de ecclesiasticis titulis, §. si autem qui hoc facere, quem dicit sing. Aret. in ca. cum olim. de testib. & Roma consil. 69. Regia l. 7. tit. 10. parte. 5.

Ex eadem ratione & insinuatio testamenti fit, vt que semel apud iudicẽ comperta fuerint, nõ possint villo modo interuerti, l. re petita. C. de episc. & cleric. d. consulta. C. de testa. quæ quidem insinuatio potest fieri apud iudicem ecclesiasticum, licet testamentum non sit in piam causam conditum, argumento sumpto ab hoc capite. Imola in cap. fin. de fide instrum. vbi Anton. & Felin. dicens hanc opinionem communem esse, nu. 3. gloss. tamen hic verbo, ab episcopo, diuersum probat, dicens testameta insinuanda esse coram iudice seculari, quod procedit, quando testator erat laicus, & minimè compertum est, an testamentum sit pietatis causa factum. Barba. hic nu. 10. Ioan. Andr. & Abb. in d. c. si. Aufreri. in clem. 1. de offi. ordina. regul. 2. Fallen. 11. etiam si hæres in eodem testamento institutus sit clericus, secundum eosdem, quorum opinio mihi videtur magis communis, & Regia probatur. l. 4. tit. 2. lib. 5. in ordi. Regijs. [hodie l. 14. num. 4. libr. 5. Recopilat.] idem notant Bald. & Corn. in l. omnia testamenta. C. isto tit. idem Bald. in auth. clericus. & in l. repetita. C. de episc. & cleric. Guiliel. Bened. in cap. Raynuitus. eod. tit. verb. & vixorem. nu. 420. [400.]

Eadem verò glo. sensit hanc curam, vt testamenta executioni tradantur, Episcopo incumbere, etiam si legata nõ sint pia. & id in hoc text. probatur, & communiter receptum est, vt fatentur Card. & Barb. hic nu. 3. Antonius in cap. Ioannes. hoc tit. quam opinionem communem esse asserit Alexan. in consil. 239. l. b. 6. col. vlt. eam fecutus: tamen aduersus hanc sententiam disputet hic Barbat.

Cæterum ad huius cap. intellectum duo tractanda sunt. Primum, an Episcopus ante annum datum executioni possit cogere hæredes aut executores testamentarios exequi vltimam voluntatem, & pena punitur.

aut executor, negligens executionem peragere intra tempus à iure diffinitum: quod tractat text. in auth. hoc amplius, C. de fideicom. quem Bernard. hic adducit. Quoad primum igitur proponimus assertionem, posse Episcopum intra quinque menses, aliudve tempus arbitrium, cogere hæredes, & executores testamentarios vltimam voluntatẽ ad executionem deducere, per censuram ecclesiasticam, vel per interdictionem administrationis bonorum defuncti. textus optimus hic, ex quo præcipue hæc assertio colligitur, etiã quo ad legata profana, glo. Abb. col. 1. Imol. col. 3. Barbat. nu. 8. & Cardin. hic, & id comprobatur à l. si domus, §. in pecunia, & l. cum res. ff. de legatis 1. quibus apparet hæredem debere cum primùm poterit exequi ea, quæ testamento disposita fuerint. Nam textus in d. auth. hoc amplius. annum concessit, vt eo lapsõ hæredes puniantur: vel vt executio ad Episcopum deuoluatur, ex iure Canonico & Ciuili: & id ex eo etiam comprobatur, quod Episcopus potest propria constitutione excommunicationis penam statuere contra executores negligentes in vltimarum voluntatũ executiones. Fredericus cons. 95. Roman. consil. 228. latius Bottatus in tract. de Synodo. 3. part. artic. 1. num. 172.

Circa secundum sit prima conclusio: Hæres negligens exequi & soluere legata pia intra sex menses, in penam cogitur legatum reddere cum omni emolumento, quod ex eo potuit percipi à die mortis testatoris: sex verò menses ab insinuatione testamenti computatur, textus in auth. de eccles. tit. §. si autem legatum, col. 9. dixit Singul. Bald. in cap. ad nostram, de iureiur. col. 2. notant Abb. Imol. col. 2. Barbat. num. 8. hic, & optimè Constant. Harmenopolus in epistome curis Cæcilij, lib. 5. tit. 10. cap. de legato pio. dicens, hæredem negligentem per annum soluere legatum factum ecclesiæ, ad duplũ posse conueniri, quod arbitror notandum esse ad text. in §. item in sta. Insti. de actionib. vbi duplum soluet hæres, qui distulerit legatum ecclesiæ, aut loco pio soluere, donec apud iudicem cõuentus fuerit: quæ in re forsan errat Harmenopolus. Quod si hæres præmissa bina admonitione, facta ab episcopo per publicum nunciũ aut Episcopi teconomo, legata pia exequi neglexerit, etiam ante annum, priuatur commodis ex testamento ei delatis, text. in d. aut. de eccles. tit. §. si autem qui hoc facere iussu sum. Imol. hic, 2. colum. Bart. Salycet. & Doctõr. in d. authent. hoc amplius. idem probat text. in auth. licet, C. de episc. & cleric.

Secunda conclusio: Hæres, aut executor testamentarius semel monitus non tradens executioni extremam defuncti voluntatem, amittit omne lucrum ex hereditate vel testamento sibi competens, authent. hoc amplius, C. de fidei. Regia l. fin. tit. 10. part. 6. ita vt hæres etiam prælegata amittat. Bald. & Alex. in l. qui. sicut. §. si. ff. de legat. 1. Est autẽ maxima dubitatio, an præfata monitio fieri debeat ab ipso iudice, vel sit satis hæredẽ admoneri per nuntium publicum. Et Paul. Castr. Angel. & Iaf. in d. auth. hoc amplius. 2. col. asserunt ad penam illius auth. exigi necessariõ, vt ipsemet iudex hæredem aut executores admoneat, ita vt non sit satis eos per epistolam, aut nunciũ, literarũ admoneri. quod probatur in d. auth. hoc amplius. dum dixit, monitus à iudice. idem notauit Angel. in auth. de heredi. & Falcid. §. si quis verò non implens, collat. r. Guiliel. Bened. in cap. Raynuitus. hoc tit. verbo absque literis, in 2. num. 199. quibus ipse mihi me assentior, tantũ abest, vt eos sequar, quippe qui legerim in d. authent. de hered. & Falcid. §. si quis autem non implens, à quo assumpta fuit breuis decisio d. authent. hoc amplius. hanc admonitionem decreto iudiciario fieri debere: nõ ergo ab ipsomet iudice: satis enim est de eius decreto aut literis fieri, quod glo. probat in d. auth. §. illud quoque, verb. decreto, quã dicit Singul. Corset. in singu. verb. citatio. & Angel. in d. auth. hoc amplius. idẽ annotauit Francisc. Bald. in d. auth. de her. & Falcid. verb. decreto iudiciario. Nec Regia l. fin. tit. 19. part. 6. iudicis mentionẽ fecit in hac monitione. Verũ, quia quisquis is est, qui Iustiniani nouellas Codici inseruit, cõcise nimis est, quandoq; peruerse eas in illã epistomẽ reduxit, hic oportet prædictã Iustiniani sanctionẽ adscribere ex ipsa Nouellarũ prima constitutione ab Haloandro in Latinũ sermonem è Græcõ traductã. His autẽ a nobis definitis, sancimus, vt his, qui vel hæredes ab aliquibus scripti sunt, vel fidei commissi (sue ea vniuersorum sue specialia sunt) aut legata meruerunt, omnimodo necessitas incumbat implendi eius, quod testator, aut qui legato eos honorauit, constituit, modo quod in iuratum est, legitimum sit, nec vlla id lex prohibeat, aut vt in vicinis honoratus facere omittat, ratum nihilõnegã tam crebis verbis demonstrat. Si quis autẽ quod à testatore honoratus, in causa sua dũ quod iussus est facere, recuset, decreto iudiciario, in ea, que honorato amero est, qui ne-

sed cū testator idem Paulus, Baldus, & Angelus Aretinus in dict. 7. scimus. §. penult. Corn. in eadem l. §. si vero. Baldus in l. i. nu. 3. C. de bonis auct. auct. possid. Corn. in d. cons. 180. Zuarez in dict. ampliatio 7. ad finem. quibus addendum erit, quod ipse tradam in c. Raynuitus. §. i. in fi. Ceterum vt ingenue fatear, prædicta Bart. verba dubiū sensum habere videntur: nam si filius ex legatis, non confecto inuentario, indistincte legitimā portionem detrachere possit, frequenter omitteret eius confectioem, vt ex bonis hereditarijs secreta legitimam caperet, & iterū legata diminueret, deducta portione legitima. Quod si dixeris hanc presumptionē in filio minime locū habere, id aperte conuincitur: nam & in eo locū habet text. in auth. de hered. & Falcid. §. hinc nobis. Deinde Bart. ceterique frequentissime hoc præmittunt, dicentes, filium legata soluturū, etiam vltra vires hereditarias, deducta tamen legitima portione: nō enim quicquā filius hæres solueret ex proprio patrimonio vltra vires hereditarias, si prædicta iuris presumptio in eo cessaret. Quamobrem, ni fallor, Bart. & sequaciū opinionem eo pacto intelligendā esse opinor, vt si filius hæres probauerit legitimis probationibus hereditatis quantitatem, eandemque certam & diffinitā, legatis tamen vel æqualē, vel minore: possit sanē ex legatis legitimā deducere portione, eaque deducta, legata ipsa per eam deductionē diminuta solvere teneatur, tamen quantitatē hereditatis excefferint. Sed & si minimè probauerit filius hæres certā hereditatis quantitatem, allegans tamē nō esse in hereditate bona, quæ sufficiat legatorū, nedū legitimæ portionis, solutioni: soluet omnino integra legata, nulla facta legitimæ portionis deductione, cum hereditas præsumatur opulenta ac sufficiens, nisi contrariū vel cōscripto repertorio vel legitimis probationibus apparuerit, ex illa opinione, quā aduersus Bart. probauimus in l. si constante. in prin. ff. sol. matr. l. q. Si verò sententia Bart. ibidem verior ac probabilior cuiquam visa fuerit, is necessariō in hac, quam tractamus, questione dicit, filium hæredem ex legatis posse portionem legitimam deducere, atque ita legata per hanc deductionem diminuta soluturum.

Tunc tamen non poterit certo sciri, an hæc legatorū solutio vires hereditarias excefferit: quod videtur Cyni, Bartoli, & Doctorū opinionem aliqua ex parte refragari. Oportet autē aduertere, quid Regia Partitū constitutio vere hac in questione senserit: nam licet cōmunis opinio, quæ ex Accursio retuli, eam possit pati declarationē, quam Cynus, Bartolus, & alij frequenter cōmuniuntur. Regia verò lex ita cōmunē opinionē probat, vt seclulā Bart. declaratione, filius hæres legitimam portione, prius quā legata, deducat ex bonis, quæ consistit in patris hereditate eo mortuo manifeste: nec legata, solvere tenebitur, nisi quatenus possint, deducta legitima, solui ex bonis hereditarijs. Ea siquidem lex statuit aperte, filium hæredem non confecto inuentario, legitimā portionem posse deducere eo modo, quo heres conficiens inuentariū Falcidiam ē legatis deduxisset.

16 Præterea considerandū est, filium ad primogeniū vocatum post obitum patris, non posse à patre grauari aliquot oneribus ex primogenio soluendis. l. vnum ex familia. §. i. ff. de leg. 2. tract. Io. Lecrier. de primogen. lib. 3. q. 6. & Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 8. in gloss. 3. q. 3.

17 Ex quibus ipse deduco, filium minimè mandantem executioni pia legata intra annū, etiam præmissa monitione, non amittere legitimā, nec iure primogenij ex hoc priuari. vtrunq; expressim cōcedit Carol. Molin. in d. §. 8. gloss. 3. q. 3.

Hinc deniq; infero, falsam esse cōmunem interpretationem. c. licet de voto. Nam si ratione pietatis nihil est ab eius parte legitima auferendū, cur potius tota hereditas indiuidua, occasione legitimæ partis, cui potius fauendū est, non dimittitur apud filium, quam ab eo integre auferatur, ratione eius partis, quam negligentia amisit?

18 Et quod fortius est, cur primogenio priuatur filius in d. c. licet. ex negligentia exequendi votum pium parentis, si & id constat ratione primogenituræ, & in rebus sub ea comprehensis, minimè posse onus aliquod iniungi ei, cui ipsum hoc ius deferretur ex antiqua institutione? Erit igitur ille textus ita intelligendus, vt filius priuatur paterna hereditate ob id, quod patris vorū & legata nō mandauit executioni. In hac verò priuatione mentio legitimæ nulla fit in prima illius c. parte: quo fit vt possit isthec priuatio intelligi deducta legitima. Ceterū, dum in vltima illius decretalis parte priuatur regno, quod eo iure primogenij delatū est, ex eo fit, quod filius in fine illius decretalis parte ad executionem

deducere, & ideo id exequi tenebatur, vt scribit Carol. Molin. in consuet. Paris. d. q. 3. & monitus à Romano Pontifice, vt propriam promissionem absolueret, hoc agere noluit, atque ex ea causa pro nimia contumacia excommunicatur, & in ea proterue perseverans, à Romano Pontifice regno indignus censetur ac priuatur: si quidem potest ex causa Romanus Presul, Regem aliquē regno priuare: quod probat optimè text. in c. grandi. de supplen. neglig. prælato in 6. cap. alius. 15. q. 6. c. Adrianus. 63. dist. 10. Lupi, de regno Navarra. 2. part. §. 7. c. Apostolica, de re iudic. in 6.

EX CAPITE, CVM IN

OFFICIS.

SUMMARI.

- 1 Clerici habentes beneficia, vsu fructuariū, an vsuario sint similes.
- 2 Clerici in redditibus ecclesiarum id tantum iuris habent, quod eis à canonibus concessum est.
- 3 Ecclesiasticarum rerum administratio ad Prælatos ecclesie pertinet.
- 4 Ecclesiastici ministri quid ex temporalibus bonis, vel iure animo, vel canonico, vel ciuili consequi debeant.
- 5 Ius diuinum, & eius dispositio in distributione rerum Ecclesiasticarum.
- 6 Beneficiorum Ecclesiasticorum redditus, in quem usum impendendi.
- 7 Ecclesiarū bona Christi patrimonij numero 12. quid sint bona pauperum.
- 8 Decima ecclesiastica in quem usum impendenda.
- 9 Clericus testari potest de parte reddituum beneficii ecclesiastici.
- 10 Clerici habentes beneficia vltra sumptū sibi ipsi & familiae necessariū, ecclesia redditus expendentes in profanos vsus, an teneantur ad restitutionem.
- 11 Reditus ecclesie in profanos vsus non expendendi.
- 12 Ecclesiasticorum in pauperes officium in his, que ipsi de bonis ecclesiasticorum superant.
- 13 Distributiones quotidiana clericis acquiruntur, quoad liberam eorum dispositionem.
- 14 Clericus donare potest de bonis ecclesie in pios vsus, si agrotet, & intellectus cap. ad hæc. tit. i.
- 15 Clericus testari non potest de bonis occasione ecclesie acquisitis.
- 16 De redditibus beneficii quatenus clericus testari possit.
- 17 Beneficium simplex habens, an possit libere etiam in testamento redditus ecclesie distribuere.
- 18 Pensionarius testari potest de redditibus ex pensione ecclesiastica perceptis.
- 19 Papa an possit permittere clericis liberam testandi facultatem de redditibus ecclesiarum.
- 20 Testandi licentia est intelligenda de primō testamento, & re integra mortis concedenda sinitur.
- 21 In odiosis, si aliquid concedatur, hoc in tantum pro primo actu concessum intelligatur.
- 22 Consuetudo vniuersalis ecclesie, que permittit clericis de redditibus ecclesiarum testari, defenditur.
- 23 Reditus ecclesiastici in quem usum dependendi.
- 24 Successio in bona clericorum qualis sit.
- 25 Fructus beneficii vacantis ad defunctum pertinent per aliquod tempus.
- 26 Consuetudo immemoralis idem efficit quod Principis licentia & privilegium.
- 27 Donatarius ad remunerationem naturaliter obligatur.
- 28 Donatio remuneratoria an propria donatio, & quem effectum habeat.
- 29 Remuneratio donatio est.
- 30 Ingratitudo peccatum mortale, & inibi de ingrati actione.
- 31 Factum nudum parit naturalem obligationem, sed non actionem de iure tili, secus iure canonico.
- 32 Antidota accipientes sit locupletior.
- 33 Opera officiales, obsequiales, vel fabriles à liberis patrono præstita, quando repeti possint.
- 34 Regia quedam legis intellecta, & num. 38.
- 35 Pater remunerare potest liberos, & ea remuneratio tanquam ex alienum deducitur, & quatenus hoc procedat.
- 36 Legitima liberorum minus non debet donatione patris in vnum ex liberis collata, licet remuneratoria sit.
- 37 Donatio coniugi alteri ab extraneo facta, si simplex est, non est communis: secus si remuneratoria.

CAPVT VII.

De vltimis voluntatibus clericorum.

19 Diximus in cap. i. huius tit. an episcopi possint hac in vltima voluntate distribuere bona propria vel ecclesie. Nunc verò oportet eandem questionem repetere in clericis, sacerdotia, quæ beneficia vulgo dicimus, obtinentibus. Et in his clericis, qui curam animarum & administrationem ecclesie gerunt, est considerandum, quod ius in ecclesie redditibus habeant. Sunt etenim, vt quibusdam placet, in bona valetudine constituti usufructuarij. In ægritudine verò, à qua decedunt, vsuarij. gloss. in c. presenti. de offi. ordin. in 6. quam dicit singularem Barbat. in c. requisisti. isto tit. num. 34. idem in cap. venerabili. de offic. deleg. col. 10. & in tract. de præstan. Cardin. i. part. quest. 3. col. 5. idem gloss. in cap. 3. de probationibus. in cap. possessiones. de rebus ecclesiasticis. Rursum clericos habentes beneficia esse tantum vsuarios, asserit gloss. in cap. quia nos. isto tit. & in cap. fin. de pecul. cleric. alia in cap. cum con. l. de pignori. & in cap. cum olim. de rerum permitt. quibus in locis mire Doctores variant, ita, certa ex eis sententia capi non possit, tamen Abb. in c. present. cap. cum. esse. isto tit. num. 27. late super hoc tract. de iure hereditatis. ubi probet vltimam opinionem. Mibi verò videtur, quod probet vltimam opinionem clericum habentem